

**СЕКЦІЯ 4. ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ
ТА СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА
АНАЛІЗУ**

Анцупова О.Л., д.е.н. Філіппова С.В.

Одеський національний політехнічний університет

Поліпшення фінансового стану ВНЗ України

Вища освіта – стратегічний ресурс поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Вища освіта забезпечує індивідуальний розвиток майбутнього фахівця, формує інтелектуальний, духовний та виробничий потенціал держави.

Входження освіти і науки України в європейське інформаційне й освітнє поле є вагомим чинником економічного, соціального, інтелектуального, інноваційно-технологічного та культурного розвитку [4].

Стрімкий розвиток соціально-економічних та трансформаційних процесів в Україні спричинив кардинальні перетворення в сфері освіти і науки. Особливо відчутними ці перетворення стали з розгортанням інтеграційних процесів, приєднанням України до Болонського процесу. Реалізація цих напрямів потребує внесення змін в концепцію розвитку вищої школи. Безумовно, зазначені перетворення у системі вищої освіти мають бути забезпечені відповідними фінансовими ресурсами, які в силу багатьох причин є недостатніми [3].

Актуальним завданням сьогодні є забезпечення доступності здобуття якісної вищої освіти протягом життя для всіх громадян, подальше утвердження її національного характеру. Національний характер вищої освіти – велика перевага українського суспільства.

В наші часи як державні, так і приватні вищі навчальні заклади діють за державними ліцензіями акредитаційними документами, тобто регулювання освітньої діяльності закладів вищої освіти, незалежно від їхньої форми власності, залишається за державою, тому власник диплома захищений авторитетом держави. Коли цей авторитет стає недостатньою гарантією, то існує факт криз у вищій освіті. Проте однією з найголовніших причин виникнення криз у сфері вищої освіти є брак коштів для ефективного функціонування державних вищих навчальних закладів та високої якості надання ними освітніх послуг. Саме належне фінансування значних затрат вищої освіти дасть можливість державним вищим навчальним закладам не лише ефективно функціонувати, а й розвиватися, вирішувати проблеми інтеграції з науковими установами, із зовнішнім освітнім середовищем та запроваджувати інноваційні технології. Тому дослідження актуальних проблем фінансування вищої освіти та розробка напрямів реформування її бюджетування в Україні є актуальним та доцільним.

Проблеми фінансового забезпечення вищої школи стали предметом обговорень і дискусій науковців, політичних та громадських діячів, також цим займаються

галузеві науково-дослідні інститути і вищі навчальні заклади. Серед вітчизняних авторів найбільшої уваги заслуговують праці В. Андрієнка, В. Андрущенко, О. Барановського, О. Білої, Т. Боголіба, В. Журавського, С.Єрохіна, В.Кременя, Ю.Лисенка, О. Навроцького, К. Павлюка, В.Ніколаєва, С. Ніколаска, О. Сидоренка, М. Степка та ін. Однак питання управління фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів потребують подальших досліджень.

Фінансування вищих навчальних закладів державної форми власності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, призначених для фінансування спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки, інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад можуть фінансувати вищі навчальні заклади державної форми власності відповідно до програм соціально-економічного розвитку регіонів. Фінансування за рахунок видатків Державного бюджету України підготовки фахівців з вищою освітою за напрямками і спеціальностями відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів у вищих навчальних закладах державної форми власності здійснюється в обсягах, необхідних для забезпечення на кожні десять тисяч населення навчання не менше як 100 студентів у вищих навчальних закладах I і II рівнів акредитації та 180 студентів у вищих навчальних закладах III і IV рівнів акредитації. Для фінансування вищих навчальних закладів можуть залучатися додаткові джерела фінансування. Залучені кошти спрямовуються на здійснення статутної діяльності вищого навчального закладу у порядку і на умовах, визначених законодавством та його статутом [1].

Сьогодні комерціалізація вищої освіти набуває загрозливих масштабів. І за яке населення погоджується платити. Підтвердженням цьому є той факт, що сьогодні 55% бюджету вищої освіти складає плата за неї. Зараз є тенденція до збільшення цієї цифри у майбутньому. Потрібно залучити комерційні підприємства до фінансування вищих навчальних закладів. Щоб надавали випускникам вищих навчальних закладів проходження практики на їхньому підприємстві з подальшим працевлаштуванням.

Згідно з даними державного комітету статистики України відбувається збільшення кількості ВНЗ III і IV рівнів акредитації, з 1990 року кількість ВНЗ III і IV рівнів акредитації становило 149, а в 2010 року 350. Але варто зауважити, що з 2006 року здійснюється зменшення числа прийнятих студентів до вищих навчальних закладів. Так на 2009-2010 навчальний рік було прийнято 370500 абітурієнтів, а порівняно з 2006 було прийнято 507700 студентів. Скорочення чисельності потенційних абітурієнтів може кардинально змінити ситуацію з прийомом за рахунок коштів населення. Є вірогідність, що у вищих навчальних закладах виникнуть серйозні фінансові проблеми [2].

Таким чином, підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновки, що вища освіта в Україні все ще недосконала і потребує значних змін у законодавчій базі. Є імовірність погіршення фінансового стану вищих навчальних закладів через те, що з кожним роком зменшується кількість абітурієнтів, погіршується матеріальний стан населення, тобто, більшість батьків не мають коштів, щоб забезпечити вищу освіту своїх дітей. Тому і потрібно залучити підприємства до фінансування вищих

навчальних закладів та не допустити скорочення фінансування за рахунок видатків Державного бюджету України тобто повного переходу ВНЗ на контрактну основу.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III // Відомості Верховної Ради. – 2002. Розділ XI, ст. 63.
2. Державний комітет статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Наук.-допом. бібліогр. покажч./ Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 1991 – 2006 рр/ Київ – 2008р.
4. Краший сайт про освіту – <http://osvita.ua/>

Богданова В.О., Жученко О.О.

Одесский национальный политехнический университет

Конкурентоспособность Украины: анализ состояния и пути повышения

Конкурентоспособность страны - одна из самых влиятельных концепций в экономике развития и практической политике, поскольку охватывает не только экономические показатели, но и оценивает экономические последствия важных для стабильного роста неэкономических явлений, таких, как качество политических процессов и общественного управления, уровень образования, научная база, верховенство закона, культура, системы ценностей и информационная инфраструктура.

Теорию конкурентных преимуществ стран разработал Майкл Портер. По его мнению, чем сильнее развита конкуренция на внутреннем рынке страны и выше требования покупателей, тем больше вероятность успеха компаний из этой страны на международных рынках.

Два швейцарских научных центра – Всемирный экономический форум в Давосе (ВЭФ) и Международный институт развития менеджмента в Лозанне (IMD) – разработали свои методики и ежегодно публикуют рейтинги конкурентоспособности стран.

Специалисты IMD оценивают страны по четырем основным направлениям: состояние экономики, эффективность правительства, состояние деловой среды и состояние инфраструктуры. Каждое из направлений включает в себя пять факторов. Всего анализируется 331 показатель, причем 2/3 из них составляют статистические данные, а 1/3 – экспертные оценки. Украина впервые вошла в ежегодный рейтинг IMD в 2007 году и заняла 46-е место среди 55 стран. В 2008 – 54-е из 55, в 2009 – 56-е из 57, в 2010 – 57-е из 58 [1].

Рейтинг ВЭФ составляется на основе экспертных и статистических данных (в соотношении 2:1) и охватывает около 140 стран. Нынешний индекс глобальной конкурентоспособности - Global Competitiveness Index (GCI) - был впервые представлен в 2004 году. GCI включает 131 показатель, объединенных в 12